

MAGYAR NÉP

KÉPES-HETILAP

Előfizetési árak:

Évi 6 pengő, félévre 3 pengő
Egyes száma ára 15 fillér
Félre egész évre 10 pengő

Főszerkesztő: GYALLAY DOMOKOS.

Főmunkatárs: DR. SZÁSZ FERENC.

Laptulajdonos: MINERVA R.T.

Megjelenték minden szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Kolozsvár, Brássai-utca 7. szám.

legnagyobb magyar emlékezete

százötven esztendővel ezelőtt, szeptember 21-én született Szechenyi István, a legnagyobb magyar, akinek magyszerű jelzőt egy nemzet hálás kegyelele és egy népi ragozó történelme ajándékozta.

A magyar nemzet történelme nem szűkölködik nagy alakban, nagy közéleti és nagy államférfiakban. Minorszak kitermelte a maga nagy emberét, s a nemzeti irányító Gondviselés mindig megadta a lehetőséget. A nagy férfiak, a sorsukon állhassanak a nagy életre, amikor viharok, gondolatok lökte és megmozdították a próbalmozdítalmi sarkából a nagy élet alapjait. Szechenyi a 48-as Magyarországon a legnagyobb, a legnagyobb, a legnagyobb példája, műveinek eredményei nem el a szálló idővel, hanem megmaradtak a nemzet örök értékeként. A magyar nemzeti életre vezető lépésének és a döntő felépítésének és a nagy értékére csak tudunk igazán ráeszmélni ha arra gondolunk, hogy a nemzetiségét nem is a környezetben töltötte, hanem alkalmas lett volna a nagy 48-as idők vezető harcosává. De a kor lelke, a magyar nemzeti lélekre is a nagy befolyást gyakorolt őt is szinte már a nagy megváltoztatta, átformálta, s testben, lélekben, szellemében, gondolkodásában nagyra varázsolódott. Azt kért és vett is abból a munkából, mely az elegendő Magyarországot alapjait volt hivatva lerakni. Nemzetünknek a nemzeti közgazdaság területében volt a nagy harangját Szechenyi nélkül élesen tudjuk képzelnünk. A politikailag Kossuth Lajos volt a nemzeti függetlenítő vagyó ország lelke, ugyanakkor Szechenyi István volt, akinek nevéhez és működéséhez a nemzet közéleti, tehát gyakorlati életének elindítása fűződik az elegendő viszonylatokban. A Duna két partján fekvő magyar várost összekötő Lánchíd megépítése, a Duna fo-

lyását szabályozó Vaskapu létesítése egyéb mélyreható és fontos alkotásokkal együtt az ő lángészének és lánglelkének álmiból született. Láttuk nemzetének ezen a téren siralmas elmaradottságát, s irataiban, beszédeiben, könyveiben fáradhatatlan lendülettel biztatta, nógatta, nem egyszer korbolva nemzetét a haladásra, melyben a többi országokhoz képest hosszú évtizedekkel lemaradt.

A magyar tudományosság a Magyar Tudományos Akadémia megalapításával, melyre vagyonának egyévi jövedelmét ajánlotta fel, neki köszönhette a lendületet, mellyel a korszerű fejlődés útján megindult. Pénzzel, ésszel, munkával, irással, szóban, buzdítva, vitatkozva, meggyőzőre segítette át nemzetét a nagy nemzeti megújulás nehézségein s míg a politikai Magyarországot szerkezet a szabadságharc forradalmának tüzes paripáj ragadták, addig Szechenyi a közgazdaságra újánalkalmazandó Magyarországnak hosszabb iramú fejlődését látta elő-ravezeték. A nagy emberek nagy tragikuma neki is osztályrészül jutott. Lánchíd lelke megsejtette a magyar szabadságharc végét, melyet ő másnak álmudott és más képen gondolt. A nagy lélek egyensúlya megbillent, izzó lelkének fényei elhomályosodtak, s elborult elméjének egy pillanataiban a döblingi elme-gyógyintézet egyik cellájában fegyverrel vetett véget életének.

—Gróf Szechenyi István

A magyar halhatatlanság azóta is őrt áll emléke felett. És ma, születésének 150-ik, s halálának 81-ik évfordulóján az eddigieknél is magasabban felhőz körülötte a nemzeti hálás és emlékezős lángja. Élete, működése, küzdelmei és szenvedése példaként lebegnek előttünk, amiből megtanulhatjuk, hogy a nemzet nagy fiait életükben nem mindig a dicsőség bucsója övezte, de a mártíromság tövisel is vérzik. Haláluk és alkotásuk azok, amelyek a nemzeti dicsőség templomában örökké tartó helyet biztosítanak számukra.

ROVITELI KONVUTAR
284. 1941.
Egyesületi Könyvtár

276

MAGYAR ÉLETÜNK KÉRDÉSEI

Erdély az évforduló után

A boldog hazatérés óta eltelt 12 hónap lázas munkája után az országépítés töretlen lendülettel folyik tovább a visszacsatolt keletmagyarországi és északerdélyi részeken.

Erdély újjáépítésének egy évéről

Tartalmas beszámolókat tájékoztattak a közvéleményt. Mindenki meggyőződhetett az áldozatteljes erőfeszítéseknek nagyságáról, mellyel a kormány a háborús körülmények rendkívüli szükségletei és feladatai ellenére is azon munkálkodott, hogy a nemzet legjobbjainak segítségével minél tökéletesebben takarítsa el a megszállás után maradt romokat, hogy aztán újjáépíthesse az ősi magyar föld új magyar átkereteit. Sokkal jobban és sokkal tökéletesebben, mint aminő egykor, huszonkét esztendővel azelőtt volt. Erdélyt és a keletmagyarországi részeket legelőszörban is gazdaságilag kellett alétságából új életre erősíteni, hogy azután bekapcsolva a magyar nemzetgazdaság ütéreibe, felélnélkülhessenek saját őrök s áldott kincsei új áldások forrásává válhassanak az egyetemes magyar élet számára. A gazdasági tennivalók tárházának újjárendezésével párhuzamosan indult el a kulturális újjáépítés munkája is. Így került sor legelőszörban

az EMKE újjáépítésére.

Az erdélyi magyarság e nagymúltú és nemes küldetésű közművelődési egyesülete, melyet alapítói arra szántak, hogy a mindenkori erdélyi magyar tehetségek gondos istápolója és anyagi bázisa legyen, rengeteget vesztett a kisebbségi sorsban s birtokainak adatai azonban cselekvésre készítették mindazokat, akik az erdélyi magyar kultúra természetes és gazdag utánpótlásának sorsát a szívükön viselik. Az erdélyi magyar élet tényleges vezetői a kormány legmegértőbb támogatása mellett újjászervezték az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület kereteit, hogy friss és képzett erők bekapcsolása útján újra a nemzet szolgálatába állítsák. Az EMKE újra elfoglalta őrhelyét az erdélyi bércetetőn, hogy a maga élet-szemléletének széles horizontján állva továbbra is még fokozottabb mértékben tölthesse be nagy megtartó és új erőforrásokat teremtő feladatait az erdélyi magyar kulturális értékek nevelésében, megőrzésében és továbbfejlesztésében.

A „Hitel“ írójának,

Széchenyi István gróf születésének másfél százados évfordulója alkalmából a hazatért erdélyi részek újjáépítésének hitel-előjárás feladatai különös jelentőséggel emelik ki a tennivalókat a mai élet szükségleteinek kutatói előtt is. „A legnagyobb magyar“ elzón-

dolásainak történelmi időserűségeit éppen az új magyar nemzetgazdasági hitelszükségleteinek előad. A lefolyt egy év alatt a kormány egyedülálló zetséki küli kölcsönökre 464.000 Pengőt, háziipji gelyakéira 163.000 Pengőt, ipari gépsegekre var 52.000 Pengőt fordított. Rövidesen megindul a hűben ipari munkaműhelyek és lakások építésének komakciója is a hazatért részeken.

Az erdélyi városok lakáskérdésel

hónapokon át foglalkoztatták az erdélyi újjáépítési irányítót. Az Erdélyrészi Gazdasági Tanács tészen megvizsgálta a lakáshiány eredő okait és a megfelelőleg tette meg javaslatait a kormánynak.

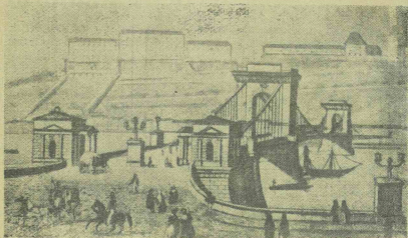
Az erdélyi árvíz pusztításai

váratlanul okoztak komoly károkat köz- és magyagonban. Az erdélyi új magyar életnek kellő szenvednie a kárt, amit a két évtizedesenl hozsá idegen uralom bűnös mulasztásai okoztak az szabályozás, fűstítés és a vadvízszabályozás. Félmilliósi kárt szenvedett egyedül Kolozsvár mert a meggyöngült partokat elemi erővel a rendkívüli árvíztemet köztüktakban, vasúti pályák építményekben pusztított a legjobban. A magyáskárának felbecsülése most van folyamatban. A lanatyai segítség részükre máris jelentkezett, amnyiben az Erdélyi Párt Kolozsvár hazatérés első évfordulóján rendezett társadalmi gyűjtésén ján komoly összeget juttathattak az árvízkarosorralyábhágmelléki és szilvágyi lakosságnak.

Az ősz beálltával

befejeződött az első erdélyrészi fürdőévad is, amnek tapasztalatairól annyi felelős és még több lötlen megnyilatkozás történt. Tény, hogy aki Erdélyben Erdélyt kereste és nem a Semmeringet, az ban meg is találta Erdélyt, a maga évszázados ségeivel és páratlan természeti kincsével egyben. Igaz, hogy az első évben még nem vártá nyelmes luxusvonatok, szállók, minden földi jó bővelkedő vendéglők és káprázatos luxuszásznó erdélyi fürdőzött. De aki a rendkívüli, átmeneti vnyok nehézségeivel józan magyar fejjel számólt megtalálta már az első évben is Kalotaszeg mánépének szívét, a Hargita ősi fényörönetégeit, a hely borvízforrások biringadalmát, a csiki havasok magyarr meséket ringató szépségeit... Az újjáépítési munkaprogramja közben lankadatlanul megy a reális útján tovább. Közintézményeink, szociális egyesületeink egymással versenyezve készítik szállóépítéseiket, szinte szemmel látható gyorságal halad a dédai új vasútvonal építése, mely ugyancsak korszerűsödő turistaúttal párhuzosan vasúton is szervesen egyvákapcsolja a székyel dékét a magyarországgal.

Sz. Jakab G

Lánchíd
és a vár
Széchenyi
korában

Széchenyi születésének 150-ik évfordulója alkalmából

Ismét nehéz, vészes napokat él át hazánk, Széchenyi gondolatai, sohasem voltak idősebbek, mint éppen ma. Atmeneti korszakban tánt fel, hittel, munkakedvvel és csodálatos tehetséggel lendítette a nemzet szekerét, Magyarország abban az idő-kétségbeesésben elmaradt. A jobbógy munkatársul, dologtalan volt, hisz nem saját részére dolgozott, az ipar felvirágzását a céhrendszer akadályozta. Széchenyi külföldet járt, virágozó nyugati államokat látott, hazájába visszaérkezve szomorúan tapasztalta, hogy utak nincsenek, hogy a felső osztályok saját érdekeiknek élnek, hogy a nemzet ilyen keretek közt nem fejlődhetik. Az országnak még kulturális szempontja sem volt. Az 1825. évi egyik országgyűlésén Felsőbüki Nagy Pál a magyar nyelv művelésében hatalmas beszédet mondott (a vezető társadalmi osztályok nagyrészt német vagy latin nyelven beszéltek). Ekkor állott fel Széchenyi és 60.000 szavazatot ajánlott fel a Magyar Tudományos Akadémia céljaira.

Érdeklődése szellemi és anyagi javakba egyformán kiterjedt. Első nagyhatású munkája, amivel a nemzeti ébredést megindította, a Hitel volt. Pest és Buda is nyomorúságos kisvárosok benyomását szenvedte, amelyeknek még összekötő hidjuk sem voltak. Legfőképpen a rendiséget ítélte el, a nemzeti kiábrándságot ostromozta. Következő munkái, a Világ

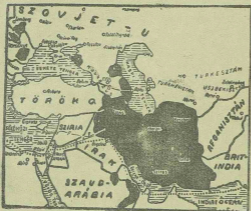
és a Stádium a gyakorlati megvalósítás tervével foglalkozott. Az egész ifjúság melléült és vezérnek tekintette. Kossuth fellépésig ő képviselte a haladást, a jobbulást, a tökéletesedés szellemét. Egymásután teremtette meg gyakorlati alkotásait. Elkészítette a Lánchíd terveit, mely ma is Európa egyik legszebb hídja. Ennek a hídnak közjogi jelentősége is óriási volt abban az időben: a hídvámot mindenkinek meg kellett fizetnie (még a nemeseknek is...), ez volt tehát az első lépés a polgári egyenlőség felé. Megindul a Dunán az első gőshajó, a Tisza szabályozása megkezdődött. Széchenyi készítette el Magyarország vasúthálózatának a tervét is.

Az 1847-48-iki országgyűlés eltörölte a rendiséget. 1848-ban fegyveres összetűzésre került a sor, a nemzet Kossuthért lelkesedett, Széchenyi, aki ellenzete a fegyveres forradalmat, külföldre távozott. A szabadságharc bukása után maró gúnnyal átítatott munkát írt, melyben leleplezte a Bach rendszer minden álnokságát. A bécsi kormány üldözte emiatt. Széchenyi önkézzel vetett véget életének. Az ő fellépése nélkül hazánk állapota másként alakul. Az eredmények, de még a mostani tervek is, melyek az ország felvirágztatását célozzák, magukon viselik sokszor Széchenyi elméjének nyomát. Most, az évforduló alkalmából hódolat illeti meg szellemét.

Széchenyi István mondja :

A szabadság a legfőbb jó, s ekep bizonyos, hogy az soha sem lehet vad, tudatlan, rest és önkényes ember sajátja, hanem csak azé, ki nemesített keblétől ösztönöztetve és értelme által vezetve meg tudja beszélni.

A „Magyar Nép“ külpolitikai szemléje

A becsapott Irán. A két csókos pajtás: Anglia és a Szovjet megrohanták a kis Iránt (Perzsiát), ráerőszakolták a saját „békéfeltételeiket“, melyek közt az is foglaltatott, hogy Teheránt, az ország fővárosát nem fogják megszállani. De hát Anglia és a Szovjet nem azért felkent lovagjai a nemzetközi becsületnek, hogy be is tartsák, amire ígéretet tesznek. Így aztán nem is hangzik meglepetésszerűen, hogy az angol és szovjet csapatok Teherán megszállására készülnek. Nem is kétséges, hogy meg fogják szállani. De ezek után nem kevésbé természetesen kell venni azt a másik hírt is, hogy Perzsia e galádság láttára fegyveres ellenállást tanúsít fővárosának megszállása miatt. Az angol és szovjet csapatok, túlerőben lévén, meg is fogják szállani Teheránt, mert a perzsa haderő nem fog sokáig ellenállani nekik. Anglia is, a Szovjet is, csak azt teszik most is, amit eddig tettek. Szíria, Irán után megrohanták a harmadik kisállamot, Iránt is. Tehát a nálunknál sokkal kisebb és gyengébb országokat. Ez nem hadművelet. Ezt a maga rendes nevében rablóhadjáratnak mondják. Anglia Irán megszállásával az olajtól akarja a tengelyhatalmokat, első sorban Németországot elvágni. (Itt közzöl térképünkön a fekete foltok az olaj lelőhelyeit jelzik Iránban, Szaud-Arábiában és a Kaukázusban.) Ez azonban nem sikerül neki, mert Németország, mely a világ hadászatiában elsőnek vezetette be a gépek háborúját, gondoskodott magának olajról. Ezen a téren se érhetik a német hadsereget meglepetések. Angliát és a Szovjetet azonban annál inkább. Az ebek harmincadjára került Leningrád sorsa eléggé intő és szemléltető példa erre.

A hádban álló Amerika. Amerika elnöke most már boldog lehet. Kiadta a parancsot, hogy az Angliának hadianyagot szállító amerikai hajók bárhol a tengereken tüzeljenek a tengelyhatalmak hajóira, tehát a német és az olasz hajókra. Ezt a tengelyhatal-

mak tudomásul vették, de a felelősséget, ami a következik, már most Amricikára, s illetve Amerika mankón járó elnökére háritották. Ez persze változtatja meg azt a helyzetet, hogy Amerika mális hadizenet nélkül is hadiállapotba került a tengelyhatalmakkal. Ezzel pedig beleléptünk a nagy világháborúba. Egyelőre az a helyzet, hogy a döntést sem Amerika, sem a tengelyhatalmak nem deményezik. De ez is be fog következni. Egészen bizonyos, hogy valamelyik rövidesen elkezd. Amerika még a Földközi tengert is az ő hadiövezetének nyilvánította. Már pedig nem valószínű, hogy Olaszország megengedje, hogy az orra előtt amerikai hajók sértetlenül sétálgassanak, sem Németország, hogy amerikai hajók zavartalanul szállítsák a hadianyagot akár Angliának, akár a bolsevizisták számára. Amerika most már közelről meg fogja ismerni a tengelyhatalmakot, és minden kockázatot, s a német búvárhajók bővebben nyílik alkalmuk fenékre búvári a tengelyhatalmakba kerülő hajókat. S mindezek tetejében ott van az a kérdés, amit az önkéntelen kérdé: mi van Japánnal? Ugy gondoltuk eddig, hogy Japán tagja a tengelyhatalmaknak s az a feladata, hogy sakkban tartsa Amerikát. Amerika első lépése megtörtént a tengelyhatalmak felé. Japán azonban nem megedezte. Rövidesen megtudjuk ennek is az okát. Rövidesen talán ki fog derülni, hogy Japánt le vette a lábáról Amerika azzal, hogy meglebegtette előtte a kínai háború véleges rendezését amit Japán minál is inkább lezárni szeretne. Ez esetben pedig a tengelyhatalmak nem számíthatnak Japán tényleges segítségére. Ime: az iskolapéldája a megbízhatatlanságnak a külpolitikában.

Mit mond a Vatikán? Ismeretes, hogy az amerikai elnök külön követet küldött Rómába a Pápa akivel a kéztiben is megbeszélést folytatott. Megderült, hogy az elnök a Vatikánt arról akarta nyugtatni, hogy az angol-amerikai-szovjet szövetség semmi veszedelemmel nem jár az Egyesült Államok katolikusaira. De kiderült az is, hogy a pápát az amerikai elnök nem tudta megnyugtatni, s a pápa lárdán elutasította az elnöknek azt a kérését, hogy bolsevizmussal való együttműködés jóváhagyására akarta a Szentszéktől megnyerni. Amerika elnök azt hiszi, hogy elveket olyan könnyen változtat Rómában is, mint Washingtonban. Amerika elnök soha se fogja elérni, hogy az Egyház feje elfogadja és szentesítsen bármily szövetséget, egy olyan állammal, mely fennállását az istentelenségre, a kereszténység megsemmisítésére s a világ forradalmosítására építette. Roosevelt elnök úr igen-igen túlbecsülte a Vatikán kénytelét, ha azt hiszi, hogy a Vatikán nem létezik ezen a komolytalan és visszataszító játékos

Kiev és Poltava német kézben. Jindsteadt vezértábornagy és Bock tábornagy hadserlegesportjai összpontosított támadó hadművelet új hatalmas átkaroló esak vezettek. A gomeli csatát kövén ezen erők törtek előre a sarna felső és alsó folyása ellen, makacs harcokkal kieroszakolva az átkelőket. Innen déli irányban tárták a támadást, hogy összeköttést teremtsenek egy erőszaktal, amely Kremenjuszg mind-bádan a legsúlyosabb körülmélekülésével 120 kilométerességben költ út a Dnyeperen zszaki irányban támadott. Ezek az erőnek egyesülése Kievtől 10 kilométernyire keletre már november 13-án megtörtént. Ez egy szovjet hadsereg körül bet a gyűrű. Megsemmisítésük lendülettel folyik. A hadművelek egyszerű végrehajtásában vezérezdes és Kesselring tábornagy légi flottái nagy epet játszottak. A repülőgépek a szeptember 17-iről éjjel ismét hatásos támadásokat intéztek Moszkva, valamint Odessza városa és kikötője ellen sok tűz keletkezett.

Német csapatok, amelyek megsemmisítést követően a Dnyeper és északi irányban folyó támadásait, elfoglalták a kilométerre Charkovtól délre fekvő Poltavát.

A bekerítési műveletek során beindították a támadást Ukrajna területén: Kiev ellen is. A Dnyeper menti partján lévő, erősen kiépített erődítmények merész áttörése után a németek bevonultak a városba. A meggyőző péntek déli óta a német hadiflotta leng.

Rendkívüli eredmények. A Kieveletre kivívott nagy német siker hatására még csak ezután fog az egészében megmutatkozni, de az a tény, hogy sem Moszkva, sem London nem titkolhatja az elért eredmények rendkívüli voltát és a borulató hang, amelyet az Európának ez a két nagy ellenfele hallat a legutóbbi események saát, mutatja, hogy a német hadi lendületének töretlen volta, a német hadvezetés nagyszerű fő-

lénye folytán, Anglia és Szovjetország vezetői is kezdik belátni, hogy nem bírnak azzal az elemi erővel, amely a két éve tartó háború folyamán olyan nagyszerűen mutatkozott meg és amelynek célja a szabad és független életű Európa megteremtése.

Kiev, Ukrajna fővárosa, a német csapatok kezében van és hamarosan ugyanez lesz a sorsa Szentpétervárnak is. A menekülő szovjet seregeketek a németek már a Poltavától keletre eső területen üldözik. Maga a szovjet hadvezetés a legtöbb esetben nincs tisztában azzal, hogy milyen területek vannak még birtokában és meddig terjed a német megszállás.

Politikai biztosok parancsára agyonlövők a német foglyokat. A bosevistáknak azt az állítását, hogy csak alárendelt közegek lövők agyon a beszült német foglyokat, megcáfolja a 21. bosevista gyalogos ezred német főszabályos került parancsnoka. Kijelentette, hogy a legtöbb esetben a politikai biztosok adnak parancsot a német foglyok agyonlövésére. A bosevista ezredparancsnok megerősíti, hogy az ő ezredében tulbulgó százdparancsnokok pisztolyokkal lövtek le a német foglyokat. Egy másik ezredben az ezredparancsnok szemrehányást tett a politikai biztosnak a német foglyok agyonlövése miatt, mire a politikai biztos lelőtte a tisztet.

Roosevelt az amerikai hajóhadnak tüzelési parancsot adott. Hivatalosan közzétették azt a parancsot, amelyet Roosevelt elnök adott az amerikai hajóhadnak. Az Egyesült Államok atlanti-óceáni flottája az Izlandi terjedő tengerészeten most már kész az amerikai hadi- és közlekedési hajózás „selekvő fegyveres védelmére”. A napokban az amerikai tengerügyi hivatalban lázas tevékenység uralkodott. Stark tengerész, az összekötő szolgálat főnöke utolsó utatitásokkal látta el az Atlanti-óceáni hajóhad egységeinek parancsnokait. Az amerikai hajóhadnak adott tüzelési parancs nyílt háborús lépés. Amerika azonban most a katonai parancsuralom kezében van, amely ugylátszik, arra törekszik, hogy az országot a kon-

gresszus megkérdése nélkül háboruba döntse. Először valószínűleg lövöldözésre kerül a majd sora a tengeren, aztán expedíciós hadseregek küldenek Európába.

Befejezett tények elé állították Amerika népet. Az Egyesült Államokból, amin Washingtonból jelentik, néhány nappal ezelőtt erős amerikai hadihajó-fedezettel kifutott az első hajókaraván az Atlanti-Óceánra Nagybritannia felé. Az USA hajóhada Izlandig kíséri a karavánt — mondja a jelentés és itt angol hajók veszik át a védelmet. Knox tengerészeti miniszter kijelentette, hogy a hajóhad mindent meglesz, hogy biztosítsa a seélyanyagoknak Angliába való megérkezését. Közölte azt is, hogy az Egyesült Államok nagyobb kikötőinek bejártánál hálózáratok fektetnek le a tengerészeti támaszpontokat aknazárral is ellátják. Sanfranciskóban és a Rhode Izlandon fekvő Newport kikötőbe kisebb hajókaravánokat állítanak össze. Ugyanakkor az Egyesült Államok százmillió dolláros kölcsönt nyújt a szovjetuniónak hadianyagvásárlás céljára. Az Óceánon túl tehát minden előkészület megtörténik arra, hogy az Egyesült Államok ténylegesen be lépjen a küzdelembe. Roosevelt intézkedésével befejezett tények elé állítja az amerikai népet. Wheeler szenátor a rádióban fel is szólította az elnököket, térjen vissza az alkotmányos utra és terjessze a hadüzenet kérdését a kongresszus elé, amelynek egyedül van joga, hogy ebben a tekintetben döntson. Ha háboruba akarja sodorni az Egyesült Államokat, kísérelje meg ezt alkotmányos uton.

Száz zsidót letartóztattak Párisban. Hivatalos közlemény szerint a zsidó kisebbség tüntetéseket rendezett különböző párisi városnegyedekben. A közlemény szerint a megszálló hatóság e miatt letartóztatott zsidó személyeket. A letartóztatottak száma körülbelül száz, nagyrészt szabadfoglalkozásúak, főleg ügyvédek. A letartóztatottak közt van többek között Arthur Veil-Picard, ismert írástólutalados, Thodoro Valensi ügyvéd és író, volt képviselő és Pierre Mazzin szenátor, volt államtitkár.

ABLAK

Hát igen. Csakugyan szörnyűséges, hogy a katonai összejövetel szelén álló szovjet haderő leningrádi főparancsnoka, a vörös Vorosilov gyermekeket és asszonyokat kerget a várost védő vóralakba, — vagyis a biztos halálba. A történelemben ismerünk eseteket, amikor az asszonyok is odamilltak városvédeni. A Kärthage a római légiók ellen védő pán-asszonyok hajfonataikat vágták le házesóhoz való kötélnék. Az egri nők két kézzel öntötték a forró szurkot az ostromló pogány nyakába. Ezeknek volt mértéke és az időzet. A pán és a biagyar asszonyt lelkesítette a hazá, az otthon, a család, az isten tudata. Ez adta nekik a határakéssé alázatosságot. Leningrádi asszonyait ugyan mivel lelkesítheti Vorosilov? A hazá, melyet tönkretett? Az otthonnal, melyből lebújt csaláttal? A családdal, melyet megfertőzték? Az Istennel, akit kiűzött templomából? Vorosilovnak és a bűnök, alkotott rendszernak el kell vessznie, e vele mindazoknak, akik ennek áldozataivá váltak.

Vörös ejtőernyősök Bulgáriában.

A délbudapesti Dobridzs közelében hat bolsevista ejtőernyős ugrott le egy szovjet repülőgépből. Az ejtőernyősök és az őket megpillantó bolgár katonák között tűzharc keletkezett. Ennek során a bolgár katonák mind a hat vörös ejtőernyóst agyonlőtték. A harcban egy holgár tiszt és két bolgár katona is életét vesztette. A hat ejtőernyősről kiderült, hogy mindannyian bolgár származásúak, akik annak idején politikai okokból menekültek el Bulgáriából. A Szovjet német bulgáriai szabotázs feladatát elvégzésére küldte ki őket.

A háború és az angol lédek. Min a londoni Daily Mail jelenti, Churchill egyik kedvence: Ellen Stuteley asszony, a cingfordi polgármester felesége Essex grófságban öngyilkos lett. A rendőrség gáztól megmérgezte halálba, miután az asszony egy városfelfedezői összejövetelről elmaradt, holott azelőtt mindig pontosan megjelent. Az 58 éves asszony leveleit hagyott hátra s ebben közli, hogy azok a feladatok, amelyeket a háború ráért, túl súlyosak voltak neki és idegei nem bírták ki ezt a megterhelést.

Az Egyesült Államok népe nem kívánja a háborút. Az összes amerikai lapok vezércikkben újból megállapítják, hogy az Egyesült Államok népe nem kívánja a hadbalépést.

Az angol tengerügyi hivatal jelentése német búvárhajók támadásáról. Az Atlanti Óceán amerikai oldalán haladt szállítóhajókaravánunk — mondja a jelentés, amikor egy reggel német tengeralttjárók egy csoportja megtámadta. Nagy számban lőtték torpedókkal két kereskedelmi hajót eltaláltak, és azok kazánrobbanás következtében néhány percen belül el is sülyedtek. A Brandenburg nevű kísérőhajó azonnal megállt és vízre bocsátotta mentőcsónakjait. A hajó legénységének a megtorpedozott gőzösök majdnem az egész legénységét sikerült fedélzetére venni. Tizenkét órával később „Focke-Wulf-Condor” típusú, hatalmas négy-motáros bombázók tüntek elő a felhők mögül. A német bombázók a heves elhárító tűz ellenére igen pontosan dobták le bombáikat és egy kereskedelmi gőzös gépházában történt tiltalálást következtében csakhamar, percek alatt, el is sülyedt. A gyors légitámadás egy órában belül még két hajót küldött víz alá. Egy negyedik hajó, amely igen súlyos sérüléseket szenvedett, nemskorára szünetet elvesztett. Egy másik kereskedelmi gőzös azonban, bár két bombateltalálást érte, jelezte, hogy folytatni tudja az útát. Miközben a karavánt kísérő rombolók egyre folytatták a tengeralttjárók üldözését, más hajók a mentéssel foglalkozkodtak. Ugyanennek a napnak este óráiban újabb tengeralttjárótámadás történt és a Brandenburg kísérőhajó tiltalálást következtében elsüllyedt, azokkal a fedélzetén levő emberekkel együtt, akiket a nap folyamán a tengerből kihalásztott. Egyetlen embert tudott közülük megmenteni egy brit romboló. Két angol romboló azonnal ellentámadásba ment át és igen valószínű, hogy egy német tengeralttjáró súlyosan megsérült. Két nap múlva rádióávitart úján értesült a karaván arról, hogy német hadihajók támadása várható. A legénység felkészült a harcra és a karaván parancsnok nyomban ködfelhőbe burkolttatta a gőzöskéket. Aznap este hatalmas vi-

har tört ki, amely két teljes tartott és a hajók legénységét nagyobb mértékben igénybe vette. Az a hajó, amely a légitámadás következtében megsérült, nem bírta küzdelmet a viharral és első három gőzös tehát torpedóval négy légitombák következtében pedig a viharban veszett el.

Elűnt a jeruzsálemi mufti. Iráni kormány késznek nyilatkozott arra, hogy kiszolgáltatja az angolnak Hadzs Amin el Husszeini vörösorszálemi muftit. Husszeini időközben azonban elűnt. Azt hiszik, sikerül elmenekülnie Teheránból és elrejténi a számos iráni zarandokhelycseteinek egyikében. Husszeint Hossz Samuel, Palesztina első zsidó fejedősa, a zsidóellenes arabok lekényszeresé végett nevezte ki a jeruzsálemi mohamedán főpapi méltóságra. Husszeini és vele együtt nagybefolyású családja azonban nem engedte a nyerezi magát és mint jeruzsálemi mufti, élére állt az angol és zsidóellenes palesztinai arabág mozgalmak. A háború kitörése előtt az angolok megelégteltek politikai működésükle akarták tartóztatni, de siker Bagdadba menekülnie. Az angol iráni bevonulása után Teheránba költ, most pedig ismeretlen helyen tozódik.

„Az angolok megelégszenek igyekkel, miattal borzalmas esztombolnak...” Mint az Agence Afolie jelenti, a Szovjetunióban egy több panasz merül fel amatt, hogy tényleges angol segítség elmarad. Stenik, a szovjet szakszervezetek elnöke az angol szakszervezetek javaslatára hogy közös angol-szovjet szakszervezeti tanácsot létesítsenek, bosszhangú választ küldött, amelyben mutat arra, hogy angol részről ez egyetlen válasz arra a segítségre, am a szovjet Nagybritanniának nyoma midőn az ellenséges csapatok zömvel harcban áll és így megakadályoz az angol szigetek és főleg Londombombázását.

A szovjet polgárainak egyre mekevő tömegében — írja szőzerő Svernik válaszában, — kétségtelet az a benyomás uralkodik, hogy az angolok megelégszenek az ígéretekkel a batorító szavakkal, miattal borzmas csaták tombolnak.

HIREK

LEGNAGYOBB MAGYAR

*legnagyobb magyar...!
 Gyok közt a legeslegnagyobb,
 ak nevére csillan a felragyog
 len magyarok emlékezte.
 A nemzeti nagy ajándokért,
 azott gyötör gondok partján,
 volt, hősként engedve át magán
 s, s tömadások mérves nyilait.
 Egy elborult lángszóró szellem,
 pékenyülmi itt hagyá honának
 gy életének nagy fájdalmait.
 legnagyobb magyar...!
 Gyok közt a legeslegnagyobb,
 adakozó nagy szadokot
 zeteknek csak ritkán osztanak.
 Magyar lélek megroskad előtte,
 hódol, nevét mesébe szötte,
 nese nem lesz csonkává, törötté:
 őrsi feltéve, őrsi mindörökké...!
 P. Jánosy Béla.*

Széchenyi István-emlékbelégy.
 Széchenyi István születésének 150.
 évülfőja alkalmával szeptember
 10. 16. 20. 32 és 40 filléres
 stekben fognak forgalomba ke-

**érkezett a fővárosba az első
 szállításító vonat.** Az ukránjai
 gon vilézfül küzdő honvédelaku-
 sebesült hőseit a napokban
 Budapestre az első sebesült-
 lító vonat. A magyar katonák
 át a Déli-pályaudvar ünnepi
 sven várta. A pályaudvart fo-
 kakkal és északi növényekkel dí-
 ták fel. A várócsarnokban fe-
 házás önkéntes ápolónők sora-
 k fel. Pár perccel a kórház-
 t megérkezése előtt a pályaud-
 elé hajtattott a Főméltóságú
 any, akit vitéz Bartha Károly
 érdelmi miniszter fogadott. A
 méltóságú Asszony és kísérete ez-
 a pályaudvart tornácra ment,
 a Magyar Vöröskereszt küldött-
 és tisztis és legénységű köldött-
 llt fel. A sebesültszállító vonat
 órákig gördült be a pályaud-
 A kórházvonat parancsnoka
 rkezett vitéz Bartha Károly hon-

vételmi miniszternél. Jelentéstétel
 után a Főméltóságú Asszony a hon-
 védelmi miniszter és a kórházvonat
 parancsnokságának kíséretében vé-
 gígjárta az egész vonatot. Majdnem
 minden sebesülttel megfizeltel meg-
 szóllításával és közvetlen hangon ér-
 deklődött ügyes-bajos dolgaik felől. A
 Legelső Magyar Asszony érdeklődése
 szemmel láthatólag jól esett a sebes-
 sült magyar katonáknak, akik szen-
 vedéseikről is megfellekedtek, látva,
 hogy milyen szeretettel nyílik meg a
 legnemesebb magyar anya szíve. A
 Magyar Vöröskereszt ápolónői ez-
 után fűdött italokat, cukrászsütemé-
 nyeket, sört, bort, cigarettát és egyé-
 bbes ajándékokat adtak derék hon-
 védeinknek, akik mindjárt a pályau-
 dvaron érezték az ország szerető
 gondoskodását. Sebesült katonáinkal
 a vonat megérkezése után azonnal a
 Gombós Gyula-úti helyőrségi kór-
 házba szállították át. Ápolásukat
 nagy létszámú önkéntes ápolónő
 vállalta és a magyar honvéd orvos-
 kar is mindent megtesz, hogy hon-
 védeink mielőbb felgyógyuljanak.

Negyedevénként értekezletet tar-
 tanak a székelyföldi főispánok. A
 székelyföldi főispánoknak a leg-
 utóbb Marosvásárhelyen tartott ér-
 tekezleten elhatározták, hogy negyed-
 évenként rendszeresen összeülnek a
 székelyföldi kérdések megbeszélésé-
 rére. Az értekezleteket mindig más-
 más megye székhelyén fogják meg-
 tartani.

Ismét lehet tábori postaesomago-
 kat feladni. A postavezérgazgatóság
 közli, hogy a tábori postahivatalok
 címére esomago, romlótartalmúak
 kivételével újból fel lehet adni.

Telepek használják az elhagyott
 délvideki ingóságokat. A visszafog-
 lalt Délvideken gazdtalanul maradt
 ingóságokat a kormány rendelete
 alapján a Délvidekre telepített lakos-
 ság fogja használni. A rendelet ki-
 mondja, hogy a törvényhozás további
 rendelkezéséig a visszafoglalt dél-
 videki területeken az olyan termé-
 nyeket, állatokat és gazdasági felsze-
 relési tárgyakat, amelyeket a foha-
 talomok elhúzózott tulajdonos sen-
 kire se bízott, a földművelésügyi
 kormányzat, illetve a kormánybiztos
 által odatelepített lakosság használ-
 hatja.

SZINES ABLAK

A „legnagyobb magyar” szüle-
 tésének másfél százados évfordu-
 lóján lehetetlen külön is meg-
 nem emlékeznünk a magyar nem-
 zetnek erről a korszakos nagy fiá-
 ró. Széchenyi, az akkor 65 és min-
 den idők valóban legnagyobb és
 legnemesebb szívű magyarja
 csakugyan ablakot nyitott a nem-
 zetnek. Egy nagy, fátylok szí-
 nében pompázó nagy ablakot
 nyitott, melyen át meg akarta
 mutatni, hogy ész, erő, akarat
 mire segíthet nemcsak az egyest,
 hanem a nemzetet is. Ó nagyon
 jól tudta, hogy a rendszeg kor-
 látotársába beleugrozott nem-
 zetnek mekkora szükség van
 arra az ablakra, melyen át nem-
 csak lát, szemlél és tanul, hanem
 amelyen keresztül új világzem-
 féletek új levegője áramlik szep-
 re, jóra, nemesse ahítózó nemze-
 tének szomjas lelkébe. Ezt az ab-
 lakot kifarja nekünk Széchenyi
 és mi azóta is ott állunk emél
 az ablaknál és mindent, ami
 azóta történt — pedig mi minden
 történt — ennek az ablaknak kö-
 szönhetünk. Annak a kéznek,
 mely az ablakot kifarja, s annak
 a szellemnek, mely azóta is az
 ablak fölött lebeg...

Bevonják a forgalomból az egy- és
 kétpengős bankjegyeket. A Magyar
 Nemzeti Bank a forgalomban lévő
 1938. évi január 15. kelettel ellátott
 egypengős és 1940. július 15. kelettel
 ellátott kétpengős címletű bankjegy-
 ket ezúri szeptember 10. től kezdődően
 a forgalomból bevonja. A bevonásokra
 kitűzött időtartam a kormány hozzá-
 járulásával 1942. évi március hó 10. ig
 terjed, mely időpontig behívott bank-
 jegyeket úgy mint eddig, fizetésre el-
 kell fogadni. Ennélfogva a Nemzeti
 Bank főintézete, fiókintézetei és kiren-
 deltségei a behívott bankjegyeket
 ugyanesak 1942. évi március 10. ig,
 fizetésekképpen, vagy kieserítésre elfo-
 gadják. Ez időpont után a bankjegy-
 ket a Magyar Bank intézetei és kiren-
 deltségei már csak kieserlése végett
 fogadják el. 1945. március 10. ével
 a Magyar Nemzeti Bank beváltási kö-
 telezettsége ezekre a bankjegyekre vo-
 natkozólag megszűnik.

Nagy földrendés volt Törökország-
 ban. Törökországban néhány évvel ez-
 előtt borzalmas eréjű földrengés volt.
 A természeti csapás most, szerencse-
 kisebb méretekben, megismétlődött.
 Harmine falu pusztult el. A hatottak
 és sebesültek száma 500-ra rög, az
 anyagi kár igen nagy.

ORSZÁGSZERTE EMLÉKÜNNEPSE- GEBET RENDEZNEK SZÉCHENYI SZÜLETÉSÉNEK 150. ÉVFORDU- LÓJA ALKALMÁBÓL.

Széchenyi István 1791 szeptember 21-én született, tehát ez év szeptember 21-én van születésének százötvenedik évfordulója. A mai rendkívül tödökben, amikor valóságos létkérdés Széchenyi örökéi idősebb tanítványainak ismerete, a magyar királyi miniszterelnökség Nemzetpolitikai Szolgálatá Széchenyi Emlékbizottságot alakított. Ennek a bizottságnak az a célja, hogy a „leghíresebb magyar” gondolatait mindenki számára hozzáférhetővé tegye.

A Széchenyi emlékek szeptember 21-én a budapesti Vigadó nagytér-
mében tartandó emlékünneppéggel kez-
dődik. Az ünnepségen jelen van a Kör-
mányzó Úr is. Ő gyújtja meg a „nem-
zeti emlékezős fátylját”, amelyet a
magyar ifjúság küldöttségének ad át.
Az ünnepi beszédet Bórossy László
miniszterelnök mondja. Ezután a fáj-
lyos küldöttség vezetésével a külön-
dö egyesületek kiküldötti Széchenyi szob-
rához mennek, ahol Varga József
kereskedelmi és iparügyi miniszter
mond beszédet. A beszéd elhangzása
után a sportegyesületek válogatott futó
meggyújtják fátyljukat az emléktá-
ról és elfutalnak a budapesti Széchenyi-
intézményekhez, majd az ország négy
tájára felé: Nagycenkre, Kassára, Sepsi-
szentgyörgyre és Újvidékre.

Szeptember 21-től 28-ig terjedő hé-
ten Budapesten a következő ünnepse-
gek vannak: különböző szervezetek és
testületek megemlékezése, „Magyar ér-
tekek, magyar erők” c. előadás-sorozat
a Magyar Művelődés Házában. Az elő-
adásokon a legkiválóbb magyar tehé-
ségek szerepelnek. Ezt követi az egye-
lemi ifjúság, munkás- és paraszti fiatalok
együttés ülése a Vigadóban, a Fala-
szinpad előadása, a Széchenyi által alap-
ított intézmények díszgyűlése, majd
a Magyar Annyak ünnepé. Szeptember
21-én nyílik meg Budapesten a „Szé-
chenyi emlékkiállítás”, amelyen Szé-
chenyi István alkotásait tárják fel a
közönség előtt. Az itt közszemlre bo-
sodított anyag egyrészt az utolsó vándor-
kiállítás formájában egyes vidéki váro-
sokba is elviszik.

Szeptember 28-tól kezdődően ma-
gyar vidéki városokban rendez a
Széchenyi-emlékbizottság Széchenyi
napokat. Kolozsvárt október 5-én ren-
dezik meg ezt az emlékünnepet. Az
ünnepség rendezésére minden városban
emlékbizottság alakul.

Szekely hét Marosvásárhelyen. A ma-
borsvásárhelyi kereskedelmi és iparka-
mara elhatározta, hogy szekely hetet
rendez. Ezen a szekely népművészet
termékeit fogják bemutatni.

Beváltják az ezüst egy- és két-
pengősöket. A 3690-1941. M. L.
rendelet az egy- és kétpengős érme-
nek alumíniumból való verésével ka-
pcsolatban annakidején kimondta, hogy
az egy- és kétpengős ezüst érmeket a
forgalomból be kell vonni. Tekintettel
arra, hogy alumínium érmei forgalom-
báhozata már megtörtént, a Hivat-
los Lap ezévi szeptember 10-iki szá-
mában közzétett pénzügyminiszteri
rendelet kimondja, hogy az egy- és
kétpengős ezüstérméket alumínium-
érmékre való átserelés végett 1942.
január 31-ig a Magyar Nemzeti Bank-
hoz be kell szolgáltatni. Az említett
határidő lejártá után az egy- és két-
pengős ezüstérméket átserelés végett
nem fogadják el. A rendelet szerint
azonban ettől az átserelési határidő-
lől függetlenül az egy- és kétpengős
ezüstérméket magánosok csak folyó-
évi november hó 30-ig, az állami és
egyéb közintézmények, tehát a posta-
hivatalok is, pedig csak ezévi decem-
ber 31-ig kötelesek fizetési eszközl
elfogadni. Ezért a közönségnek érdeké-
ben áll, hogy az egy- és kétpengős
ezüstérmék átsereléséről minél előbb
gondoskodják.

Borzalmas vasúti szerencsétlenség.
Japánban, Kioto közelében két vonat
összeütközött. A szerencsétlenség al-
kalmával száznál több ember halt meg
és megsebesült.

A Kormányzó Úr Werth Henrik eddigi vezér-
kari főnököt állásából felfüggesztette és helyébe
váltás Szombathelyi Ferenc altábornagyot neve-
zte ki a honvédelmi vezérkar főnökévé. Az új
vezérkari főnök atalépel itt látható. A
Kormányzó altábornagy javaslataiból, talán káto-
ndi állított a honvédelmi beosztású helyére.

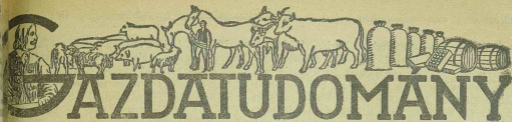
Szeptember 15-én vezették
új postai tarifát. A kereskedelmi
közlekedésügyi miniszter által
állapított új postai táviro és
széles díjakat szeptember 15-én
tették be. Az új postai tarifa szem-
lével bérmentes. A díja bel-
földi forgalomban 20 gr.-ig 12
40 gr.-ig 16 fillér, 250 gr.-ig 20
500 gr.-ig 30 fillér; külföldi
megtörlesztés, Csehszlovákia, Szer-
bia, Lengyelországra, Hun-
gországra 20 gr.-ig 40 fillér, ezé-
20 gr.-onként 24 fillér, Oláh-
szágra és gyarmataiba, Szlovén-
szágra, Vatikánváros államban
számba 40 fillér, ezenfelül gram-
ként 30 fillér. Egyéb külföldi
gr.-ig 50 fillér, ezenfelül 20 gram-
ként 30 fillér. Levelézőlap bér-
mentes díja belső helyi forgalom-
ban 8 fillér, távolsági forgalom-
ban 12 fillér, külföldre: Németorszá-
gra, Csehszlovákia, Szerbia, Hun-
gországra, Vatikánváros államban
40 fillér, egyéb külföldre 30 fillér.
Ajánlati díj belső helyi forgalom-
ban 30 fillér. Változások történtek
posta díjszabás egyéb díjtételei-
ben. A rendelet szerint belső helyi
forgalomban a közönséges távirat szö-
vege 12 fillér, a legkisebb díj 1,20 P.
Távbeszélő belféli díj külön vo-
llomásért helyi közvetlen össze-
telésért budapesti egységes háló-
ban 50 pengő, vidéki hálózatok
30 pengő.

Árvizek Háromszékben. A tav-
aszi esőzések következtében, az Olt-
folyó és a Kovászna-patak kiáradtak.
A város és Nagyborosnyó környéki
víz óriási területet árasztott el.

Havazott a magas hegyeken.
Kétféle Kárpátokban, továbbá a Bihar-
hegységben szeptember első
tájékán nagy havazások voltak. Fe-
nyenként napokig 4-5 centiméter
magas hó borította a tájat.

SZÉCHENYI ISTVÁN MONDIA:

AZ emberiségnek egy nemzeti
megtartani, sajtószárait mint
eréklyét megőrizni és szepitlen
minőségben kifejteni, nemzeti
erőt, erényeit, s így egyezzen új-
eddig nem ismert alakokban ké-
kezeve, végüljához, az ember-
ség fejlődéséhez vezetni; ez a
feladat.

Részesítsük gondos kezelésben az elcsépeelt gabonát!

Az idei hűvös és nedves nyár következtében az elcsépeelt gabonának igen magas víztartalma van. Ezért a levegő állandóan páratelt, az elcsépeelt gabona nem tud jól kiszáradni. Ennek következtében a gabona károsított gabonát az a veszedelem fenyegeti, hogy megpenészik, mogdohosodik, vagy teljesen elpusztul. Igyekeznünk kell tehát arra, hogy megakadályozzuk a penészesedést és megmentsük meg a pusztulástól.

A gabona szárításának legegyszerűbb és legbiztonságosabb módja az **átlapátolás**. Ha ezt gyakran végezzük, az súlyt fektetünk arra, hogy száraz időben a gabona igen célravezető szárítási mód. Vigyáznunk kell arra, hogy a lapátolás alkalmazásával jó messze kerüljünk az esőmódtól és a gabonaesőmódtól. Ellenőriznünk kell, hogy nem melegszik-e fel! Ha szükséges, meg kell ismételnünk az átlapátolást. A gabona kiszáradásának egy másik igen jó

módja az **átróstatás**. Ez történhetik rendes rostán vagy pedig szelelő rostán. Különösen az újabb szerkezetű szelelő rosták válnak igen jól be a nedves gabona kezelésénél.

Ismételten hangsúlyozzuk, hogy a gabona szárítására irányuló munka, legyen az akár átlapátolás, akár pedig róstatás, csak akkor vezet sikerre, hogyha a levegő száraz, tehát nem szabad esős időben végezni. Nagy súlyt kell fektetni továbbá nedves gabona raktározása esetén arra, hogy a magtár vagy gabonás ablakai legyenek nyitva, hogy állandóan szellőzzék. Ilyen módon megakadályozzuk, hogy a magtár levegője párával teljen meg.

Az elmondottakra rendkívül nagy figyelmet kell fektetni azért, mert a háborus gazdálkodás következtében a gabona pótolhatatlanul nagy kincset jelent a nemzet számára. Minden kiló gabona elvesztése olyan kár, amit lelkiismeretes magyar ember nem tűrhet el!

A pusztító víz

A szeptember havi esőzések óriási kárai ma még feltehetőleg nem lehetnek. A közvetlen kár mellett feltételezhetőleg a közelmúltban kell venni, hogy a hideg, esős időjárás nagyon visszavetette az őszi mezőgazdasági tevékenységeket és bár már szeptember vége felé járó vetést alig kezdték meg néhány helyen.

A közvetlen árvízkárok mind a közvagyonban, mind a magánosok vagyonában óriási károkat okoztak. A helyzetet az tette rendkívül súlyossá, hogy a közelmúltban egymástánai hullámokban jöttek és amit az árvíz megkezdett, az utána következő a teljes pusztítás formájában folytatta.

Somorú példa erre névze a kolozs megyei Almás köz, ahol ez a patak már évek óta az árvízvesztés sorozatát okozza. Hidalmás község a szeptember hónap elsején árvíz rettenetes pusztításának áldozata volt. A víz nem takarította és szeptember 14-én a víz újabb árhullám seprét végig a sok megáztatást szenvedett községen. A község egy részét el kellett, hogy hagyja otthonát, magánlakását a fekvő helyekben vagy padlásokon töltötte a víz alatt.

Az Almáspatak mentén és Hidalmáson házak dőltek össze, gazdasági épületek semmisültek meg és a közlekedésben is nagy fennakadás történt, mint ahogy a patak Hidalmásra a 25 méter hosszú hidat elvitte. Még csak azt említenek meg, hogy földesuszárlások, iszapolások és elmosások nehezítik az egész völgyben a forgalmat.

Ha feltesszük a kérdést, hogy a rendkívül bő esőzések mellett mi az oka annak, hogy nemesek az Almáspatak völgyében, hanem Erdély csaknem egész területén ennyire pusztító formában jelentkeznek az árvizek, arra a megállapításra jutunk, hogy a múltak bünei kísértének. A román megszállás alatt ugyanis a vízfolyások rendezésére semmi sem történt. A vadpatakokat nem szabályozták és nem látták el hordalékfogó gátakkal. Súlyosbította a körülményt, hogy nagyon sok erdőt letaroltak és a réftől erdőtalajt legelővel alakították át. Ez annyira elmérgezte a helyzetet, hogy az úgynevezett kultúr-mérnöki feladatoknak ma már ezrei jelentkeznek Erdély területén.

A folyó és patakmedrek a kisebb vízfolyások teljesen el vannak iszapolódva. Helyenként függő patakmedreket látunk, amelyeknek fenékszintje egy-két méterrel magasabban van, mint a környező talaj átlagos szintje. A patakmedrek szabályozása terén nem történt semmi. Itt van például az Almáspatak, amely annyira kanyargós, hogy már a legkisebb eső után is megduzzad a vize, mivel a medreknek nincs elegendő esése. A kanyarulatok átvágása és a medrek tisztítása kötségtelenül nagymértékben segítene

a bajokon. Sajnos azonban, néhány hónap alatt lehet évtizedek mulasztásait helyrehozni!

Egy tanulságot azonban mindenki levont, pedig azt, hogy a maga kis gazdaságában is megvédje a vizeket fékentangtani. Fásítások, hordógáták és árkokások igen nagy eredményekre lehetnek. Igyekezzék tehát mindenki megfékezni a pusztító vizeket, hogy a magán- és a nemzeti árvíz által okozott kárai megszűnjenek.

Dr. Szivéry István

Nagyobb gondot kell fordítani a cseszősárga termelésére.

A háborús gazdálkodás sok új dolgot valósít meg. A cseszősárga termelését utóbbi időben nagyon elhanyagolták. A világháború inséges esztendeiben Franciaország egyes vidékein nagyon termelték és bebizonyosodott, hogy igen kiváló emberi eledelt és állati takarmányt szolgáltat. Nagy értéke, hogy nyersen is lehet élvezni és így a vitamínokon kívül sok olyan értékes ásványi anyag jut a szervezetbe, amelyek főzés esetén kilugozódnak. A cseszősárgának igen magas cukortartalma van.

Mint állati takarmány, általában ismert, azt azonban kevesen tudják, hogy még a szára is igen jó takarmányt szolgáltat, amelynek tápértéke nagyobb, mint a kukoricaszáré.

Tekintettel arra, hogy ugyanazon a földön a cseszősárga 4—8 esztendőre kitar, termelési költsége is igen alacsony. Mindenképpen érdemes tehát ezt a meglehetősen elhanyagolt növényt újból felkarolni, hiszen a háborús gazdálkodás következtében mindent meg kell ragadni, ami célszerűen szolgálja a lakarekosságot elvét.

A háziállatok kedvence növényei.

Egy német kísérleti intézetben érdekes vizsgálatokat végeztek arra vonatkozólag, hogy a háziállatok milyen növényeket kedvelnek legjobban?

A kísérletek alkalmával a következőket állapították meg: a szarvasmarha és a ló főképpen a füveket szeretik, a juh és a sertés a pillangósvirágú takarmánynövényeket részesíti előnyben.

A pontosan végzett megállapítások szerint a különböző háziállatok a következők növényeket kedvelik.

A szarvasmarha különösen a finomabb szárú és levelű füveket keresi. Nagyon szereti az esetpázsitot, a tarajos cincort, a réti perjét. A herefélék közül a fehérherét részesíti előnyben.

A ló legjobban a vörös esenkeszt szereti. Emellett előnyben részesíti a durvább szárú és levelű füveket.

A juh a pillangósok közül a vadontermő pillangós virágúakal, főképpen azonban a fehér herét részesíti előnyben. A fűfélék közül az apró és vékony szárú alfűveket kedveli. Általánosan ismeretes, hogy a esenkeszfűveket szeretik a juhok.

A kecske a szarvaskerepet szereti legjobban, de emellett kedvenc eledel-ei a különböző dudvák és leveles növények. A sertés löherefűveket, haladékosan részesíti a fűfélékkel szemben.

Minden gazda köteles haladéktalanul bejelenteni gabonafeleslege harmadrészt.

A 150—1941. M. E. számú rendelet értelmében a termelögazdák gabonafeleslegük harmadrészt augusztus 15-ikéig kötelesek voltak a „Hombár”-nak megvételre felajánlani. Tekintettel arra, hogy a eséplési munkálatok már befejeződtek és így minden gazda kiszámíthatja a gabonafeleslegét, a város közlélmzéséig hivatala nyomtatékosan felhívja a termelögazdákat, hogy gabonafeleslegüket haladéktalanul szolgáltatassák be a Hombárnak, mert akik a bejelentési kötelezettségüknek legkisebb a gabonatermés eséplése után nem tesznek eleget, azok ellen haladéktalanul folyamatba teszik az 5770—1941. M. E. számú rendeletben előírt kiadási eljárást.

Nincs kenyér Szíriában

Szíriában a létfontosságú áru árai tovább emelkedtek és a kenyér a már a francia korszak idejében is fennállott nehézség már válságos formákat öltött utóbbi hetekben egyes élelmiszerek ára megkétszereződött. Különösen a kenyérhány öltött szokatlan alakot. Ezeket a nehézségeket a katonai hatóságok nagyarányú bonavásárlásaira és az angol katonák kivételre lehet visszavezetni.

A tavaszi búza jelentősége

Az utóbbi években a kedvelt időjárás következtében nem lehetett a rendes területnek megfelelő őszi vetéseket elvégezni, így a talaj előkészítése most nagyon nehezen történik, az áprilisi esők miatt, a mezőgazdasági minisztertervezet intézkedésekkel a tavaszi búza jelentőségét a mezőgazdasági minisztertervezet, amely arra kéri, hogy tegye lehetővé a tavaszi búza tartalékolását velő céljaira. Az ilyen készletek hiánya addig nem lennének felhasználható a közlélmzésé céljaira, nem dől el, hogy mennyi tavaszi búza vetőmagra lesz szükség?

Szölészeti és borászati ösztöndíjak

A földművelésügyi minisztertervezet budapesti m. kir. felsőbb szölészeti és borászati tanfolyam hallgatói részére állami szölészeti és borászati ösztöndíjjal a kötelezettséggel járó 1000 és 500 pengős ösztöndíjat létesített. Az ösztöndíj elnyerésének részletes feltételeit tartalmazó pályázat a földművelésügyi minisztertervezet szölészeti és borászati ösztöndíjra szerethető be. A pályázat leadási határideje 1941 szeptember 30.

hek költé Rothadás Erdély-
 ysen elterjedt. Ezt a vesze-
 fertőző betegséget ilyenkor
 könnyebben felismerni,
 az egészséges fiasítás kike-
 a lépben maradt elpusztult
 szembeötlők. A költé Rotha-
 gy gyantáját a m. kir. föld-
 ügyi miniszter 95.000/1935.
 rendelete szerint azonnal be-
 teníteni az illetékes közési-
 gának, városban a polgár-
 hivatanak. Bejelentésre kö-
 tulajdonos vagy az, aki a
 felügyeletével és kezelésével
 tük. A bejelentés elmulasz-
 táság és szigorú pénzbünté-
 érte. Kétes esetben a gyat-
 tást az Egyetemi Állat-
 tani Intézetnek (Kolozs-
 kő-kert) lehet beküldeni. A
 t és szakvélemény díjtalan.

**Fokozzák Csík megyében
 a fonálnövények termelését.**

Csík megyében a nép- és család-
 védelmi alap 144 ezer pengőt irányo-
 zott elő a kender- és lentermés
 fokozására. Elhatározták, hogy Csík-
 megyének arra alkalmas helyén ken-
 der- és lenfeldolgozó telepet fognak
 létesíteni.

FELHÍVÁS!

Az az elgondolás, hogy a vissza-
 ért területek gazdái, de elsősor-
 ban az Erdélyi Magyar Gazdasági
 Egyesület tagjai — magvaikat leg-
 előnyösebb feltételek mellett érté-
 kesíthessék — az arra illetékes-
 cselekvésre indította. Nemrégiben
 megalakult az „Erdélyi Gazdák
 Magértékesítő Szövetkezete”, mely
 szeptember 1-én meg is kezdte mű-
 ködtetését a kolozsvári Majális-
 utca 10. szám alatti székházában. A Szö-
 vetkezet ügyköre a lóheremag, lu-
 cernamag és más aprómagvak, to-
 vábbá lenese, borsó és bab vásárlá-
 sára, illetőleg értékesítésére terjed
 ki. Munkaterülete: Szatmár és Bi-
 har megyék kivételével a bécsi dön-
 téssel visszatért terület.

Ezzel kapcsolatosan az új Szö-
 vetkezet felhívást intézett a gaz-
 dákhöz, melyben többek között eze-
 ket mondja:

„Akinak eladásra kerülő tételei
 vannak, az szíveskedjék egy-egy
 mintát hozzánk eljuttatni, hogy
 legelőnyösebb ajánlatunkat meg-
 tehesük. Nagyobb tételek értékesí-
 tése céljából — kívánatra Szövet-
 kezetünk megbízottja díjmentesen
 kiutazik a helyszínre.

Előre is biztosítjuk a termelő
 gazdákat, hogy minden igyekeze-
 tünk odairányul, hogy igényeiket a
 legmesszebbmenő módon elégítsük
 ki.“ Kolozsvár, 1941 augusztus 28.

Gazdátársi üdvözléssel:

az Erdélyi Gazdák Magértékesítő
 Szövetkezete

Kolozsvár, Majális-utca 10.

PIAC

A szappan legmagasabb ára.

Az árellenőrzés országos kormány-
 biztosa megállapította a mosdószap-
 pan legmagasabb árát. A megfelelő
 százalékú zsírsav tartalommal bíró
 mosdószappan kiskereskedői ára az
 elszappanosított zsírsav tartalom-
 szerinti változik. Közéértékben kis-
 kereskedők részére a szappan ára
 különként körülbelül 6 pengő.

Megállapították a lisztek színhatárát.

A közellátásügyi miniszter, szak-
 értők bevonása mellett, megállapí-
 totta a különböző lisztféleségek szín-
 határát. A megállapított, legvilágo-
 sabb színhatárnál világosabb, illetve
 a megállapított legsötétebb színhatár-
 nál sötétebb búza- és rozsenyélis-
 zist nem szabad forgalomba hozni.
 Hasonló módon megállapították a
 színhatárt a finomliszteknel is.

Hét száz vagon lisztet kap

Maros-Torda vármegye.

Maros-Torda vármegye ellátásra
 szoruló részére a közellátási mi-
 niszter 700 vagon lisztet utal ki. Ezzel
 Maros-Torda vármegye ellátása a
 folyó gazdasági évre teljesen bizto-
 sítva van.

Szeptember végéig fizetik a magasabb

sörárpa árakat.

Az árellenőrzés országos kormány-
 biztósának rendelete értelmében an-
 nak, aki a sörárpat szeptember 30-ig
 a Futúrának megvételre felajánlja,
 magasabb árát fizetnek. Akinak te-
 hát sörárpa van, helyesen teszi, ha
 azt szeptember hónap 30-ig meg-
 vételre felajánlja.

Takarékoskodni kell

az építkezéseknél!

Az ipari anyaggal való gazdálko-
 dás központi bizottsága legutóbbi
 ülésén kimondta, hogy akit a beto-
 ngyanta felhasználása körül elkö-
 vetett szabálytalanság miatt először
 elítélnek, annak egy évig építő anyo-
 got nem utalnak ki. Akit másodsor
 ítélel el, az a szabályozott ipari
 gazdálkodás egész tartalma alatt nem
 kap építő anyagot.

Malacok vérszegénysége.

Malacok vérszegénységét
 (anémia) okozó anyag (haemoglobin) erős
 vérszegénység és a máj zsíros elfajulása
 okoz. A malacok általában a 3. hé-
 tükben szenvednek meg, néha már koráb-
 b. Az állatok többnyire jól fejlőd-
 nak, de a legkisebb erőtel-
 esen maradnak, fulladoznak és levert-
 válnak. A malacok bár kövérek,
 csak petyhüdt, hór- és nyálka-
 válvány. Fejgyógyulás után az
 fejlődésükben visszamaradnak.

Be kell jelenteni a gabonafeltesleg harmadrészét!

Amint lapunkban már közöltük, a gabonafeltesleg harmadrészét minden gazda be kell, hogy jelentse a „Hombár”-nak megvétele. A kormányrendelet értelmében azok, akik nem tesznek ennek eleget, súlyos büntetésben fognak részesülni.

Nyárádmunte zöldségtermését szárító telepen fogják feldolgozni.

A Nyárád-folyó mentén lakó gazdák nagyon sok zöldséget termelnek. Ugyis hívják a vidéket, ahol a legtöbb zöldség terem: „Murokország.” A Nyárádmunte termelt zöldség azért olyan kiváló minőség tekintetében, mert a talaj és éghajlati viszonyok nagyon kedveznek a zöldség fejlődésének. A zöldség értékesítése azonban a szerencsétlenül megvont bécsi határ következtében nagyon nehézkessé vált. Marosvásárhely és a környék nem bírja felvenni a nagymennyiségű zöldséget. Ezért az Erdélyrészi Hangyaközpont elhatározta, hogy a Nyárádmunte termelt zöldséget mesterséges szárító telepeken fogja aszalni. Ilyen módon lehetővé válik a zöldségnek nagy távolságokra való olcsó szállítása. A szárító központot Meggyesfalván fogják felállítani. Tekintettel arra, hogy az évszak nagyon előre haladtott és a gazdák rövidesen megkezdik a zöldség kiszedését, az aszaló felállítására és üzembe helyezése a legrovidebb idő alatt meg fog történni.

Megállapították a vagyonváltás bűzárást.

A pénzügyminiszter a mezőgazdasági vagyonváltás fejében fizetendő búza árat, egyetértve a földművelésügyi miniszterrel, 1941. szeptember hónapra 30 pengőben állapította meg.

Az ingatlan-visszaigényléséknél nem kell feljegyezni előzetesen a perindítási szándékot!

A román megszállás alól felszabadult keleti és erdélyi részeken az ingatlan elidegenítésekkel kapcsolatban indított visszaigénylési pereket telegkönyvtel fel kellett jegyezni. Az újabb rendelkezések szerint a perindítási szándék előzetes bejelentése nem szükséges.

Ipari rovat

Meghosszabbították

az iparjogosítványok kibocsátásának határidejét.

Kormányrendelet értelmében átmenetileg ideiglenes iparjogosítványok és román munkakönyvek is megféle jogosítványul szolgáltak az iparosok számára. Az említett igazolványok beesérésére kitűzött határidőt 1941. december 31-ig meghosszabbították. A rendelet szabályozza azt is, hogy az erdélyi iparhatóságok a kereskedelmi és iparkamara meghallgatása után fogják az iparjogosítványokat kiadni. A folyamodó kell, hogy igazolja miszerint az iparüzéshez szükséges és a magyar jogszabályokban megállapított feltételeknek eleget tett.

Hosszú lejáratú kölcsönökkel fogják megsegíteni a kisiparosokat.

A kisiparos számára mindig nehézséget jelentett a nyersanyag olcsón való beszerzése. Megfelelő tőke hiányában nem tudta kihasználni a bevásárlásra a legalkalmasabb időpontot és nem tudott egyszerre nagyobb tömegű árut beszerezni. Pedig ilyen esetben a nyersanyagokat olcsóbban kapta volna meg és mentesítve lett volna az áringadozások káros hatásaitól.

A kormány teljes mértékben átlátta, hogy milyen fontos kérdés a kisiparosoknak megfelelő kölcsönrel való ellátása. Éppen ezért rendeletei bocsátott ki a kisiparosoknak hosszú lejáratú kölcsönökkel való ellátása tárgyában.

A minisztertanács megállapította szerint a következő hitelek bocsátását lehet kérni:

1. Ingatlanfedezetű kölcsönökkel (termelési hitelek), a közhatalmától elnyert megbízások ellátására, azaz a vállalati összeköttetés megművelésére ellenében, a változó-leszámítolási hitelek, azaz a vállalkozások kölcsönfelvétele, azaz az iparos a bevételtől, vagy a bevételről kapott, a készpénz nem egyenlített vételárak fedezésére; Szakipari szövetkezeti hitelek, azaz előbb említett üzleti tevékenységnek lebonyolításához szükséges forgatóké céljára. 5. Uzem berendezések korszerűsítésére, felújítására, valamint a rakomány pótlására.

A felsorolt kölcsönöket váltóknak formájában folyósítják. A váltók visszafizetési határideje nyolc évig terjedhet, a kölcsönbevevő üzem terjedelmének arányában felhasználásának megfelelően. Az igényelt kölcsön után évről 5 százalék kamatot kell fizetni a kamat azonban a Nemzeti számitolási kamatlábának változóvalitok.

A kölcsönt az Iparosok Országos Központi Szerve (Budapest, IV. Rista-utca 6) folyósítja. Bármilyen vonatkozó kérdésben ide kell fordulni a hatósági ipartestület részül.

„A Magyar Nép”-et terjesztő magyar kötelesség!

Gazdák Biztosító Szövetkezet

Alapítva: 1890.

Magyarország egyedüli állami érdekességű, színvonalú biztosító szövetkezte.

Kartelen kívül!

A biztosítás minden ágával foglalkozik igen előnyös díj- és feltételek mellett. Vezér, fő- és helyképviselő minden városban és községben.

Erdélyi Fiókgazgatóság:

Kolozsvár, Horthy-út 6. szám. — Telefon 36-6

magyar nemzet verses története

ELET A HALALBÓL.

Égő nagy inségre így jutván a nemzet,
Ha király menten építeni kezdett,
Mégképen kipusztult innen a tatárhad,
Szegény országnak többé már nem árthat.

Rékbeljét hagyván, királyi szavára
Nélk köreje népe, koldus, özvegy, árva,
Paraszt egyformán, mindenike vesztett,
Bordozta a nyájos, görnyeszítő keresztet.

Ének nem volt földje földet bőven adott,
Fülsa, veise, s hinte keblébe a magot,
Ély a mindennapit néki biztosítsa,
Ért a mindennapi: ez az élet titka.

Érek kunjaink, kik basonvást szenvedtek,
Ékapott földéken mind letelepedtek,
Édegenek mások, kik bekiavánkoztak,
Érgalmat és munkát kik magukkal hoztak.

Énkadatlan bütel, szívvel, szóval, tettel
Éa tesztünk ügyünkért, akkor nem veszett el
Ély volt a király is, bizva bizott beme,
Égy nem jut az ország új veszedelembe.

Örök katonák

Sár egy-kötőre felszikkadt a nagy zápor után,
Étt-ott fénylett apró pocsolya, de azt is felszippa-
Éta a délelőtti nap meleg fénye. Lenge szellő
É meg a hegyek felől és lágyan felborzolta az
Ékek verejtékes hajját.
Ézántottak új élet alá.

Éz ekék mélyen belevágtak az üdött föld ázott
És a szálló földpára láthatatlanul rúult a mel-

Néma imádatlalt hajtotta meg fejét a fiatal
Éúr, aki nemrég vetette le a tisztá egyenruhát,
Épapja örökét átvegye. Magához intette a munkás-
Ét:

— Csizmadia! — mondta kissé ingerült hangon.
Ért nem szántanak ott azok a fogatok?

A munkásgazda hánya-veti módon felraútotta
vállát. A föld bal szélén vagy hat fogat állott munka
nélkül. Az emberek összedugott fejfel tanácskoztak
valamin, míg a lovak tágul orrcimpákkal nyiharász-
tak, szüntelenül kaparva a földet.

— Hé! — rikkantotta Csizmadia. — Mi lesz ott?

— Hát! — dörmögte egy nagybajszú cseléd, Szilá-
ládi Péter. — Úgy is hiába minden. Gyűnnek a be-
hívók nyakra-főre, oszt háború lézsen minálunk is.
Mai még mit nem! Itthon is dolgozzunk az urasá-
gnak, meg ha behínek akkor is mi álljuk a sarat!

— Úgy ám! — tódította Fekete János. — Majd
a kórságl! Nem lesz ezentúl az urak akarattya szerint.
A kisbíró bukkant fel hirtelen a föld végénél.

Ismerős cédulákat lobogtatott kezében. Közlebb jött.

— Csizmadia, Fekete, Sziládi, Horváth, Berényi,
Kiss, Lovas, Csatári, Németh, ihol e, meggyűtt a be-
hívó!

— No, mit mondtam! — rúgott az ekébe dübösen
Sziládi. — Mán itt is van. Gyerünk, emberek, haza.

Már indultak volna a kilökött indulatos szó után,
de a földesúr csendes hangjára kíváncsian megálltak.

— És az enyém!

A kisbíró katonásan összecsapta bokáit:

— Alássan jelentem, a főhadnagy úr szintén!

A földesúr levetette jól vasalt kabátját, az egyik
árván maradt eke szarvát vasmarokkal megfogta és
elindította a lovakat. Csak úgy menés közben szóló
vissza:

— Csak reggel kell jelentkezni. Szép nap áll még
előttünk, emberek. Az asszonyok addig összecsapo-
golnak. Dolgozzunk, emberek. Mert így is az eke
szarva mellett, akár katonaruhában, ágyúk és puskák
mellett is mindig katonái vagyunk ennek a hazának.
Aki azonban menni akar, mehet. Én tudom a köte-
lességemet!

Az emberek szívenütötten bámultak egy darabig
a barna barázdá közt tova lépkedő földesúrra, a fé-
nyes csizmadákra, melyekre lazán ráhullott a feketén
kiforduló föld, aztán belesaptak a lovakba és mind-
nyájan egy akarettal, magasra tartott fejjel, duzzadó
izmokkal szántották a magyar földet az eljövendő
magyar reménység alá.

(K. U.)

Rába Margit.

széchenyi István

mondja:

Minden ember szereti az igaz-
ságot, de a becstelen csak magának,
a becsületes ellenben minden fele-
barátjának.

Apróságok - Adomák

Olaj a tenger alatt.

Az utóbbi években számos más területen is megindultak a rendszeres kutatások a nyersanyagterületeknek a tengerre való kiterjesztésére. Ezek szerint a tenger feneké alatt sikerült olajlelőhelyeket felfedezni. Kiaknázásukat Amerika már meg is kezdte. Kiderült továbbá, hogy a tenger üledékes iszapja és agyagos feneké 1.200-4.800 méter mélységben rádiótumot is tartalmaz. Ezeknek az iszapoknak rádiumtartalma a föld szilárd kőzeteiben előforduló rádiumközeteiként többszörösen felülmúlja. Sikerült a tenger fenekén számos mangánércleletet is felfedezni. Végül a tenger mélyén óriási tömegben lehet nitrátokat és foszfátokat bányászni. A becslések szerint a tenger 75 millió tonna foszfát és 250 millió tonna nitrátot rejtget.

Mennyi cigarettát fogyaszt Amerika?

A háborús feszültség következtében fellépő általános idégesség jele, hogy Amerikában a dohányfogyasztás ismét rendkívüli mértékben emelkedett. A világháború idején az amerikai cigarettafogyasztás 25 milliárdról 53 milliárdra emelkedett. Az idégesség fokozódásának mértékére jellemző, hogy 1940-ben a korlátlan lehetőségek házában az elfüstölt cigaretták száma nem kevesebb, mint száznyolcvanhárom milliárdra szökkent fel és ezzel a világháborús rekord háromszorosa is jóval meghaladta. Szakértői becslések szerint ennek a rekordfogyasztásnak negyven százaléka nőkre esik. A folyó év első harmadában újabb tizenkét százalékos emelkedés következett be.

A „mű-asszony”.

A kaliforniai Santa Monicában egy asszony lüszet alkalmazásával súlyos égési sérüléseket szenvedett. Több hónapos orvosi kezelés után az asszony a következő „felszereléssel” hagyta el a kórházat: egy parókával, egy hamis fogsorral, elefántcsontból és paraffinból készült állal és orral, mesterséges szemöldökökkel és szempillákkal, egy üveg szemmel, három műujjal és három ezüsthordával. Különben az asszony teljesen „egész-séges”.

Küzdelen a sirályok ellen.

Rendkívül érdekes a küzdelem, amit a svédok folytatnak a sirályok ellen. A sirályok elleni küzdelem igen nagyjelentőségű, mert a sirályok Svédországban a kertjéleteményekben és szántóföldi termékekben is igen nagy károkat okoznak. Közlebről a tengerpart egyik szakaszán hátezer sirálytojást tettek termékelenné a svédok. Bár a sirálytojás elhető, nem szedték ki azokat a fészkekből, csak termékelenné tették, mivel a sirály, ha fészkeből a tojást elszedik, azonnal új tojást rak. Ezzel az eljárással lehetővé tették, hogy a sirályok idén azon a tengerparti szakaszon nem költöttek.

Különös gölyatragédia.

Szentcs, alföldi városban történt az alábbi érdekes eset, amely nemcsak a közönséget érdekli, hanem a madár lelkeivel foglalkozó természetludósok számára is értékes vizsgálati anyagot szolgáltat.

A szenteskörnyéki gölyák elvonulása után a Halász-báz kéményén egy pár gölya ottmaradt. Nem vonultak el a költözé csapattal. A két gölya a fészkeire repült és egymás fejét csőrük hegyével kopogtatni kezdték. Végül is az anyagölya holtan maradt a fészekben, majd az apagölya rogyott össze.

A gölyákat leszedték a fészkekből és megállapították, hogy egymást valóságos kivégezték. A jelenet nézői találgatták, hogy a különös tragédiának mi lehet az oka? Az a vélemény alakult ki, hogy a gölyá-pár már nagyon öreg volt és hiába indult volna el a hosszú afrikai útra, útközben ügyis kiesek volna a repülő csapattól. A rendkívül érdekes eset bizonyára sok érdekes találgatásra, a tudósoknak pedig sok komoly vizsgálati lefolytatására fog alkalmat adni.

A pipa, mint fontos hadfegyver.

A keleti határelen harcoló csapatoknak igen sok kellemetlenséget okoznak a szunyogok. Az oroszországi erdős-mocsaras vidékeken ezek a rovarok valóságos felhőkben támadják meg az embert. Nagyon jó szolgálatot tesz ellenük a pipafüst. Így aztán mindenki cigarettázik, vagy pipázik. Sőt Hitler vezér és

kancellár még az ő személete mellett is megengedik, hogy füstölhessenek.

Egyőbként a szunyogok melegeznek az a különös is megvan, hogy a váltófogás a szunyog terjeszti és így a cigarettafüst végeredményben váltófogás elleni küzdelemében áll.

A rádióhullámoknak nincs az időjárásra.

A mostani rendkívüli kapcsolathatán ismételtelen a feltevést, hogy a rádióhullámok az időjárás kialakítására befolyásolnak. Ez a feltevést meg helyét. Hiszen az egész világon vannak rádióhullámok és így az egész világon időjárásnak kellene uralkodnia. Ezzel szemben megállapítható, hogy az időjárásnak általában semmi változás nem történik, amit mi éghajlatunk által hoz az időjárás sokszor nyilvánvalóan rendellenes, csupán zonylik emellett, hogy a rádióhullámok az időjárását a szeszélyesítik.

Hogyan hat a trágyázás a növények vitamin tartalmára?

Egy németországi kísérletben nagyon érdekes kutatások vezettek arra vonatkozólag, hogy a trágyázás befolyásolja a növények vitamin tartalmát. Megállapították, hogy az A és B₁ vitamin mennyiségét a növénygyázása kedvezően befolyásolja. A C vitamin mennyiségére a trágyázás hatása nem volt olyan erős. A B₂ vitamin mennyiségét a trágyázás befolyásolta. Azt is megállapították, amennyiben a különböző műtrágyákat helyes arányba keverve mázták, az sohasem volt hátrányos vitamin tartalmára. A növények vitamin tartalmát a trágyázatok egyelőre még nem befolyásolják és így a gyakorlati gazdálkodás összefoglalólag annyit lehet megmondani, hogy a műtrágyázás alkalmazása esetén nagyon kell ügyelni a trágyázás arányú keverésére, mert különben az időjárás befolyásolhatja a növények vitamin tartalmát. A trágyázás, ez a vitamin tartalomra nagy hatással van.

Füvel fűtött mozdonyok.

Érleltény következtében a tün-
pálak bevezették a mozdonyok-
mészában nagy mennyiségben
a halalfüvel való fűtését. Az
füvek kielégítőek. Száz kilo-
gramm szakszason a mozdonyok fű-
tőjén hála haifa-fűre van

Szellemes tolvaj.

gmannheimi pék pánikás üve-
göngyökéből a következő fel-
jegyzést látta el: "Vigyázat, mérég!"
nagyobb volt meglepetése, mi-
gyszomszajva az üveget üresen
látta. A "mérég" felirat alatt a kö-
vetkező felirat díszelgett: "Hálás kö-
szönet a másvilágról! Az öngyilkos."

Pontos osztokodás.

orvországi Höhenzungen egy-
kor hosszú együttélés után egy-
re a válást. A férj, aki úgy-
vértelme érezte magát, felesége
árvölétét felhasználva, fejzse-
müréssel a ház egész bútortar-
terét megfellezte."

Óránacsadó

en tanácskérő leveléhez mellé-
kelték a fillér, az orvosi levelekhez
k. Ezt bélyegben is lehet küldeni.

öldök, Sáromberke. Lóherét is
vetetni késő nyáron, augusztus vé-
gig ész kezdetén, szeptember
közé, — ugyanígy, amint a leucor-
rhoea esetében írtak lapunkban.
Ezalatt öt évsköz következtében
azonban most már nem szabad
menni a fiatal növények ki-
vetésére, ha éjjeli derek közöttnek
megnyitják a vetést tavaszra, — biz-
tos ár — mivel megkéstek — így
nem fog sikerülni. Akkor vessék
szárazon, jó védőnévény a tava-
szal.

Kolozsvár. Borecet készítés.
Borecet akarunk készíteni, a
szükség úgy bőszajú (ugorkás)
szőlő. Muszlinnal lektűjük és a
szőlőbe olyan helyre tesszük, ahol
szőlő mindig egyenlő meleg van.
Egy hét múlva mutatkozik a bor felü-
lén a fehér bürfélé, ekkor az üveget
megforgatjuk, hogy a bür az üveg
falára süllyedjen, mert ez az ecet-
sav előmozdítja. Ezen nyál-
kát (ha sok gyűlt össze) egy szű-
kített ecetes-palackba tesszük,
ahol a bür ecetes-palackba tesszük,
ahol a bür ecetes-palackba tesszük,
ahol a bür ecetes-palackba tesszük.
Ha
szavanyú lett a bor, már lehet

utána tölteni. Kezdetben, amíg az
ecetfogy szaporodik, kevés ecetet sza-
bad elvenni, de ha az így jól meg-
sűrűsödött, akkor legjobb, ha minden 4
héten letöltjük róla az ecetet más
üvegbe. Az ágyra mindig annyi bort
öntünk, amennyi ecetet elvtünk. Termé-
szetesen csak úgy vegyük el, ha el-
ég savanyú. Ilyen módon évekre
biztosíthatunk magunknak egészséges,
jó házi borecetet. Ezenkívül van más
eljárás is, azonban ezt a leírást igen
megfelelően tartjuk.

P. J. A téli eseres név alatt ismert
kürte, kimondott téli fajta. November-
től márciusig érik. Gyümölcse közép-
nagy, lapos, vagy tojásdad gömbszerű,
Sárgászöld színű és csak a napos olda-
lalan színesebb kissé. Nem túlságosan
édes és kellemes muskotály ízű. Mint-
hogy kiváló minőségű és a pácban
nagy keresletnek örvend, érdemes
nagyban termelésével foglalkozni.

B. K. Ha nyuljai lesoványodtak és
édegyáltalánok, valószínűleg valami-
lyen betegség van jelen. Ha a levé-
gött nyul belső szerveiben kisebb-
nagyobb, szárkés gümöket talál úgy
ez gümőkör betegségre mutat. Mint-
hogy rendkívül fertőző, és veszed-
elmes betegség, nyulállományát alapo-
sban vizsgálja át és selejtezza ki a gyu-
mölcsokat.

Z. M. Az állítás valóban igaz. Rend-
des gondozás mellett a papagályok
30-40 évig élnek. Vannak azonban
egyes példányok, amelyek a 80-100
évet is megérik.

Minden szö 12 fillér, vastagabb betű
vel 24 fillér. A legkisebb hirdetés ár
1 pengő. Aláírók részére 20 szöig
1 pengő 20 fillér. Előfizetőnek min-
den szö 10 fillér, vastagabb betűivel
20 fillér. Az apróhirdetési díj előre
fizetendő.

30-40 év körül, földmiveléselőlt
végzett gazdát, jó bizonyítványokkal
felszereltük magvizsgálónak. Ajánla-
tokat fizetési igények megjelölésével
kérjük az Erdélyi Gazdák Mag-
értékesítő Szövetkezetéhez,
Kolozsvár. Majális-utca 10.

Csőlegép — vasrámás, golyócsap-
gáyas, 820 mm. — izemképes állapot-
ban, teljes felszereléssel, benzín-motor
hajtóerővel 2000 (kettő ezer) pen-
gőért eladó, 1000 (egy ezer) P. fi-
zetendő azonnal, a második részlet
jövő április 1-én. Cím: Sebestyén
Ádám V. u. p. Alsószuk, Kolozs-
megye.

Alább felsoroltaknak köszönetet mon-
dunk a bejelentett új előfizetőikért:

P. J. Zsibó, K. G. Parajd, id. B. F.
Mezősámsón, M. I. Csíkszereda, Cz. A.
Győrővásárhely.

ELŐFIZETŐINKHEZ! Tudomására
hozzuk az érdekelteknek, hogy Vinczeffy
Sándor székelyföldi megbízottunk irány-
tása mellett Mátyé Lajos is végez centál-
lapunk érdekében munkát. Nevezett most
Csik megyébe megy és kérték a Székely-
föld többi megyéit keresi fel, hogy az ot-
tani bátráleresektől a díjat felvegye. Kö-
zöljük tehát előfizetőinkkel, hogy Mátyé
Lajosnak kijelenthetik bátráleresüket, mert
megt említettük, ő most a mi szolgálatunk-
ban áll. Tóth Imre, a másik megbízottunk
Szilágy megyében dolgozik és hasonló-
képpen az ottani előfizetők is jiszessék ki
a díjat megbízottunknak.

Abova ezidő szerint nem küldhetünk
megbízottat, azon helyekre postatalányt
küldünk, amelyben feltüntetjük a f. ö.
végig esedékesé vált díjat. Kérjük elő-
fizetőinket, hogy bátráleresüket ezen post-
atalányt felhasználásával küldjék be
kiadóhivatalunkhoz.

- A következő befolyt pénzeket nyug-
táztuk: B. A. Székelymosen 470, I. Ott-
hon Maramarosziget 620, R. Gy.
Krasznabétek 620, Sz. L. Margitta
620, F. I. Nyárádszentandrás 620,
H. A. Lázár 620, Ifj. P. M. Kap-
lony 320, Ifj. E. I. Buza 320, F. S.
L. né Blenkencz 320, S. V. Kusaly
1120, M. S. L. Magyardecse 620, U. A.
Dés 620, Hit. Szöv. Szamoskrassó 1120,
P. I. L. é Baec 620, E. Ö. Szilágyper 6,
S. L. Erdőkörtvélyes 620, Id. N. I. Ér-
olasi 620, U. A. Ipp 620, T. J. Hadad
620, Özv. Cz. J. né Kézdimártonfalva
6, B. M. Egerpatás 5, Cs. I. Turterebes
620, Ifj. G. S. Apunagyfalva 620, Özv.
T. M. né Alór 570, Hit. Szöv. Szatmár-
hogy 1620, V. F. Bors 3, B. Gy. Gy-ó
Tancs 6, S. S. Krasznarécse 620, Hit.
Özv. Mádéfalva 620, K. J. Dés 320,
Özv. K. F. né Hargymádfalva 620, F. A.
Erendréd 620, P. I. Koltó 870, M. S.
Ércsébütányra 3, N. L. Bethlen 320
Pengő tr. 1941. XII/31-ig).

Szerkesztésért felel: PAP JÁNOSY BELA DR.
Felelős kiadó: TÓTH KÁLMÁN.

T. EGYETEMI KÖNYVTÁR
KOLÓZSVÁR
Szent György tér

Piroslik a szőlőlevél,
A hegy még sok napot remél,
Hogy a szőlő édes leve
Ízrel, tűzzel legyen tele.

Tanuld meg!

Hogyan főzzük be a paradicsomot?

Befőzés céljára jól beérett, szép piroszínű augusztus, vagy kora szeptemberi paradicsom alkalmas. A gerezes paradicsomnál sokkal alkalmasabb a simahéjú, mert ezt könnyebben lehet meleg vízzel alaposan megmosni, a rája tapadó, esetleg romlást előidéző apró szerveszetektől. A megmosott s zítán kúss megizáritott paradicsomot késsél összevágják, szárreszeit eltávolítják s nagy fazekakban leve egyrészt főzőkanállal kinyomkodva feltezik főzni. A főzést általában addig szokás folytatni, amíg a paradicsom héja disszaráncosodik. Ekkor zítán át szokták törni és addig főzik tovább, amíg izúrúságvá válik.

Vigyázzunk arra, hogy a főzést és kifőzött árugebeke töltve legalább egy félórán gőzödjék. A gőzölni két nap múlva meg kell imetelni.

Főzzük héjában a burgonyát!

Lapunkban nagyon sokszor írunk arról, hogy a burgonyát lehetőleg héjában kell főzni, mert így háztartási anyagából a legkevesebb megy veszendőbe. Ez alkalommal egy másik nagy előnyre akarunk rámutatni, amely akkor jelentkezik, ha a burgonyát elkészítéskor alkalmasul héjában főzzük. Ha ugyanis a burgonyát nyersen hámozzuk meg, a nyerszettség 20—30 százalék, ha pedig héjában főzzük, alig rug a vesztettség 4—5 százalékra. Ma, amikor annyira kell takarékoskodnunk mindennel, ezt nagyon jól jegyezzük meg. Gondoljunk csak arra, hogy ilyen módon egy háztartás naponta átlag egynegyed kiló burgonyát takarít meg, ez évente több, mint egy méterázas nyereséget jelent a nemzeti vagyon számára. Az meg természetesen, hogy a háztartási mérlegnél igen jótékony formában fog jelentkezni a takarékoskodás hatása.

Mire nem szoktak vigyázni a világitásnál?

Közeledik a hosszú erték időszaka és az ember napi munkájának egy igen tekintélyes részét mesterséges fényforrások mellett végzi el. Legyen ez a fényforrás akár vilány, akár petróleum, vagy gáz, vigyázni kell arra, hogy a világitási erősségét a munka minőségéhez kell szabni! A finomabb munka vagy olvasás mellett erősebb fényforrást kell alkalmazni, hogy a szemünket kímélhesük.

Nagy súlyt kell fektetni arra is, hogy minél nagyobb egy helyiség, annál nagyobb mesterséges fényforrást kell abban alkalmazni. Kicsi szobában a kis fényerős lámpa is megfelel, nagy szobában azonban csak az erősfényű lámpa mellett lehet megfelelő módon dolgozni.

Az elmondott szabályokat tartstok be, mert ezáltal a szemünket nagyon kíméljük.

A tejföl vastagságából nem lehet következtetni a tej zsírtartalmára!

Sokan azt tartják, hogy a tej zsíroságát a tej vastagságából meg lehet állapítani. Tehát minél gabb föl képződik a tejen, — azt tartják, — hogy zsírosabb a tej.

Ezzel szemben megállapítható, hogy a föl gára nagy hatással van a hőmérséklet, a tejrészek szága, az edény alakja és a tejen levő zurgolyócskák szága. Ezért tehát a tej zsírtartalmára tejföl vastagságából nem lehet következtetni.

Hogyan javítjuk fel a csirkét és tyukot?

A szűcsölő csirke és a levesbe való tyúk kedvelési fokát úgy érjük el, hogy 2—3 hétre sósét helyre szetjük őket. Naponta háromszor tejedára keveréke számukra. A darabá lehet a rendszer gabonadarabok borsóliszt és burgonya is. A mennyiséget a három vágyához igazítjuk. Nem árt, ha ebbe a takarmánvél sötét is teszünk. Ilyen módon 2—3 hét alatt a löbb vágóbaromfira teszünk szert.

Főfájás ellen

- Olyan buta képet vágsz. Mi a bajod?
- Fáj a fejem.
- Nekem is fájit, de mikor haza mondom és a legem megüld és megcsókolok, egyszeribe elmúlt a fejfájás.
- Na azt én is megpróbálom. — Mondd otthon a feleséged!